

goed was, en de leus werd: Vaderland en God! het laatste woord werd, welstaanshalve, als aanhangsel bevestigd.

Geen volkslied, geen pakkend volksboek, geen oeuvre op het gebied der schilderkunst legt het gebeuren van 1813 voor het volksbewustzijn vast. Dan komt admiraal van Kinsbergen, bekeerd van zijn Napoleon-aanbidding (bij zijn verheffing tot Rijksgraaf dankt hij den keizer met de betuiging dat hij het zijn grootste ongeluk achtte, geen zoon te bezitten, die zijn schuld voor hem aan Caesar kon voldoen) met een prijsvraag te hulp. Hij looft zeven honderd gulden uit voor „een geschied- en redekundig gedenkboek van de verlossing en herstelling van Nederland in 1813, in den smaak der ouden, vooral dien van Sallustius, een gelijk bedrag voor „het bezingen van de opgemelde belangrijke gebeurtenis in een uitvoerig Nederduitsch Dichtstuk, in Alexandrijsche versmaat“, een prijs van vijfhonderd gulden voor „het bezingen van dezelfde gebeurtenis in een krachtvollen Nederland-schen lierzang“, een dergelijke voor „een volkslied, met de daartoe behoorende muziek, in den smaak van de bekende liederen *Wilhelmus van Nassau* en *God save the King*“. Voorts een eerste prijs van twee duizend gulden en een tweede van duizend gulden voor „een schilderij, verbeeldende een belangrijke gebeurtenis uit de eerste dagen der omwenteling van November 1813“. Resultaat: geen prijs toegewezen voor dichtstuk, lierzang of historieschilderij, bekroond worden alleen Tolens voor zijn „Wien Neerlandisch Bloed“ en Van der Palm voor zijn „Geschied- en Redekundig Gedenk-schrift“.

De verkoren specimen mogen dus wel als bewijsstukken gelden voor de toen heerschende opvattingen en smaak. Wat vinden wij? Klinkende woorden, snijdende retoriek, vlot en zwierig vloeiende versregels en zinswendingen, maar zonder verheffing, zonder diepte en kracht; een forsche, druk opgesmukte gevel voor een armelijk, schamel woninkje. Over het bloed-looze Tolens-product is genoeg geschreven; van het Gedenk-schrift is niet heel veel meer goeds te zeggen. De gewoone toon is vol van nationaal zelfbegien, terecht is echter opgemerkt: „Ten koste van een niet heel groote inspanning, had Nederland in een ongelooflijk korten tijd gekregen wat het wenschte. Aan wat er op militair gebied te doen bleef eer Napoleon geheel ten onder gebracht was, ja zelfs aan de algeheele zuivering van zijn eigen grondgebied, nam Nederland minder deel dan gepast, en dan mogelijk ware geweest. Een Duitsche spotprent van 1814 vertoont mijnheer, behagelijk zijn pijp rookend op een wagen, door Pruisen, Rusland en Engeland hijgend voortgetrokken; en de levige rooker zegt: „Zoo gaat het wel!“ Niettemin schrijft Van der Palm: „Dank hebbe dan de vaderlandsche schrijver... die de krachten des volks in den Spaanschen, en in den Franschen opstand, tegen elkander gewogen, en het overwicht der laatste heeft getoond. De leeuw behoefde slechts te ontwaken; hij had nauwelijks zijne klauwen te toonen; het schudden zijner manen alleen kon in het hart der reeds verslaagde vijanden ontzetting en doodschrik jagen!“

Blozen konden Van der Palm's tijdgenooten zeker minder goed dan hullen; men speculeerde in dien tijd op het vochtig oog, en tranen werden genoemd de tolken der menscheijkheid, het loon der kunst. Van der Palm noemt ze dauw der natuur. Maar welk gevoel moet iemand bekruipten als hij in het aangezicht geprezen wordt, zooals Van der Palm het Van der Duyn van Maasdam doet: „Bij zoo veel zedigheit en minzaamheit, en zucht om elk te dienen en te verpligten, zou men be-waarselijk durven hopen, zulk eene vastheid van geest, zulk eene onbegrensde zells-opoffering aan te treffen... Eenvoudig van zeden, hoffelijk zonder hoofdscheit, rein van bedoeling, onkreukbaar in trouw, gezond van hoofd en hart, warsch van twist, zonder zweem van partij-geest, zonder argwaan of achterdocht, onbepaald van vertrouwen...“ etc. etc. Of zooals hij Falck ten tooneele voert: „Een hoofd, zoo heider, een overzigt, zoo ruim, een blik, zoo snel en gewis, dat het ware en goede zich van zelf aan hem schijnen te ontdekken, misleiding of begoocheling het masker voor hun strijken“. Na nog 1½ bladzijde wierook: „Kan somtijds zulk een karakter, bij het klimmen in jaren en eer, bij het getuigenis dragen van vele streken en slechtheden, bij den schijnbaren nooddwang om list door list te ontwapenen, iets verliezen van zijn zachten en schoonen omtrek; van zijne meewarigheid of rondborstigheid; deze bezorgheid moge omtrent anderen oprispen, doch niet omtrent Falck! Hem behoedt en behoede steeds daarvoor zijn zuivere verstandelijke en zedelijke zin, zijne braafheid, door niemand besproken of berispt...“ enz. Om van andere staaltjes uit het gedenk-schrift maar te zwijgen.

Wat is dat voor een geslacht? Het geslacht van 1813, het geslacht van pose en van opgewonden declamatie, die dienen moet om de armoede van geest en hart te bedekken, is het geslacht van 1795: van kamerjaponnen en pantoffels en lange Goudsche pijpen, het renteniers-geslacht, dat over ongehoorde rijkdommen beschikt, maar het geld niet gebruikt, waar het noodig is, n.l. om er een krachten Staat, een solied gefundeerde Maatschappij mee te bouwen: „de Staat werd berooid gelaten, in de industrie weinig geld gestoken, evenzoo in de koloniën, die door de compagnieën zeer gebrekkig werden ontgonnen, en waar het volk in zijn geheel weinig kennis van had en zich niet om bekommerde“. Hoe weinig is er vóór een na de Franse periode in wezen veranderd!

1813 heeft ook een rijtje idolen, de toonaangevende kringen bejverden zich het volk (waarbij veel meer pit en geestkracht te vinden was dan bij de „aanzienlijken“) te leeren, ze te dienen; de voornaamste zijn: rust, eenheid, gematigdheid, verlichting, deugdzaamheid. Rust: men was moe van oorlogsspanning, van de zweep van den drijver, men wilde de „oude tijden“ terug: beweging in de havens, handel, geldverdiene, en daarmee comfort, een gemakkelijk leven. Maar de rust als idool? Men vergete het scherpe, maar ware woord van Brummelkamp niet: „Ja, ja, rust, rust, liefelijk en zoet, hebben allen noodig, die niet gaarne vroeger dan in de eeuwige verdoemenis ontwaken“. Eenheid: de oorzaken van tweedracht tusschen patriotten en prinsgezinden

waren weggevalen; „er bestond geen onderscheid meer; bijkans iedereen was liberaal, gelijk bijkans iedereen Oranjegezind was“, maar men zag niet in „de bedriegelikeit eener eensgezindheid, die uit gemis aan beginselen ontsproot“, elk bezwaar tegen den geest der eeuw werd „voor een droombeeld der zonderlingheid, voor een ondankbaar miskennen der vaderlandsche voortreffelikeit, zoo niet voor een strafbaar pogen tot rust-verstoring, uitgekreten“.

Gematigdheid: een taal vasthouden aan de revolutionaire grondbegrippen, alleen nu in plaats van „een dol radicalisme“ een „liefelijk liberalisme“. Daar zat de fout, meende men: men had de uitersten niet weten te vermijden. Eerst in Frankrijk vrijheid zonder orde, toen, onder Napoleon, orde zonder vrijheid — welnu, kies tusschen die uitersten den gulden middenweg der gematigdheid, en ge zijt er. Verlichting: bij het licht der rede zal men alle vraagstukken van heden en morgen, van mensch en wereld, van tijd en eeuwigheid, op bevredigende wijze oplossen. Onder de leus: „de bijbel kan onmogelijk iets leeren dat in tegenspraak is met de gezonde rede“, onderminning van alle waarheden, waarin de kern en kracht der Schriftgebove belijden ligt. De ergernis van het kruis wordt angstvallig bedekt, de scherpe kanten van de geopenbaarde waarheid worden zorgvuldig weggeslepen.

En de Kerk?

De Kerk sukkelde mee in 't verlichtings-spoor.

Een geest in Staat en Kerk, politieke en kerkelijke vrijzinnigheid werken in vennootschap samen, van buiten uit, bij de predikanten, was de verwording begonnen, langzaam maar zeker drijft de Kerk mee op de stroom van den tijd. En er is geen kracht om de eerst bedekte, later al meer zich blootgevend vijandschap tegen de Openbaring Gods te bestrijden en uit te drijven. Terwijl op onderscheiden plaatsen de zuivere woordverkondiging nog wordt gehoord vermenigvuldigt het aantal natuur-, deugd- en zedepreekjes b.v. over: Het ontstaan, het vallen en het nut van den regen, De onsterfelijkheid der dieren, Hoe schadelijk één zedelijk gebrek is voor het wezen en den roem van iemands braafheid, Jezus' hooge belangstelling in de verlichting en het heil der menschen, enz. Dat was naar de smaak van den liberalen bourgeois-satisfait, die van een Gereformeerde prediking niets hebben moest.

Ik kies voor al dat zemelknoopen

Een reklijk Predikant,

Dien 't dom gemeen niet na zal loopen,

Maar lieden van beschaafd verstand.

Daar zijn er toch in onze dagen

Van heel een ander slag,

Die elk wat lust en welbehagen

En zonder aanstoot hooren mag.

Ja, spreekt men mij van deugd en zeden,

Daar spiegel ik mij in,

Dat is verstaanbaar voor mijn reden

En heeft gezonden menschenzin.

Zoo leerde men in de Kerk, zichzelf te bekijken in den spiegel der deugdzaamheid, men meende zijn aangeboren aangezicht te herkennen als dat van een braaf mensch, en welvoldaan wandelde men naar huis, in de verste verte zich niet realiseerend, dat er een soort „braafheid“ is, die niet ver af ligt van schijnheiligheid.

Al deze idolen werden ook gepropageerd en aangebeden in 1795; hoe weinig heeft in de vorige eeuw de lange bange druk de geestesgesteldheid van ons volk ten goede gewijzigd!

Zou het in onzen tijd anders zijn!

Over de reactie's na de moderne oorlogen, die der vorige eeuw inbegrepen, heeft men het volgende gezegd: In oorlogstijd is er levensgevaar, bestaansonzekerheid, vrijheidsbeperking, men voelt zich gehandicapt naar alle zijden. Niet zoodra is het vrede en de spanning is opgeheven, of men zoekt vergoeding, schadeloosstelling voor geleden gebrek en tekort. Als uit een benaauwd droom ontwaakt, wil men het leven veel meer als festijn zien dan als roeping, en aan dat festijn eischt men zijn plaats op, minstens even breed als voorheen.

Diepgaande verandering? Ze is er veel minder, dan men wellicht denken zou, er is een algemeen reventer à ses premiers amours, en de leus wordt: grijp van het leven, wat ge grijpen kunt, carpe diem, pluk den dag. Deze beschouwing is van eenzijdigheid in de typeering niet vrij te pleiten, bovendien gaat ze in haar algemeenheid te ver. Immers, ook hier gaat de regel op: wie heeft, dien zal gegeven worden, en hij zal overvloediger hebben. Hier beslist de geloofshouding. Van hen, die zonder geloof misshien in den bangsten nood nog wel gebede-woorden vonden, maar niet vielen voor God, geldt: maar van wien niet heeft, van hem zal genomen worden ook wat hij heeft.

Toch zie men de waarheidskern in deze beschouwing niet voorbij.

Om ons heen hooren wij opgaan de roep om vernieuwing, men wil verwerkelijking van nieuwe idealen, een totaal nieuwe instelling op de bestaande problemen, een nieuw staatsbestel, een nieuwe Maatschappij, een radicaal vernieuwende sociale ordening.

De groote vraag is echter die aan de geestelijke vernieuwing van ons volk. Is er in 1945 opgestaan een herboren, een wedergeboren natie?

Nieuwe instellingen, nieuwe groepeerings, nieuwe plannen, we staan er niet à priori sceptisch tegenover. Inzover ze kunnen dienen om gerechtigheid en naastenliefde (niet als philosophische deugden), maar zooals Gods Woord ons die doen verstaan) beter tot uitdrukking te brengen, hebben ze onze volle sympathie: men kan op ons rekenen.

Doch men vergeet niet, dat nieuwe vormen en nieuwe verhoudingen (simpele, maar al te vaak vergeten waarheid) geen nieuwe menschen maken.

En evenmin, dat de moderne oorlogen op de lijnen, waarlangs de volken zich voortbeweegen naar het eindpunt, in hoofdzaak beteekenen een versnelling van het tempo, zonder dat de richting, waarin de lijnen loopen, noemenswaardig gewijzigd wordt.

P. DEDDENS.

GRONINGER BRIEVEN

Amice frater,

Twee wonderlijke feiten verdienen dubbel onze aandacht in ons nog steeds letwat chaotisch leven.

Het eerste is, dat onze „Omroepgids“, het orgaan van de Ned. Christelijke Radiovereeniging, nadat tot ons genoeg twee nummers waren verschenen, verboden werd. Men zegt, dat ook andere organen van dien aard hetzelfde lot ondergingen. Verboden — wegens paperschaarschte.

Mij wordt bericht, en dat is het tweede, dat ergens in een onzer gemeenten het kerkbladje van de vrijgemaakte kerk verboden werd. Het gezag oordeelde, dat men aan het synodale blad genoeg had. Verboden — wegens paperschaarschte. Ja, dat zelf de Duitscher ook, en zelfs met geen andere woorden.

Er moet nog een wonderlijk feit bij.

Onze minister-president heeft voor de radio een verklaring afgelegd van hetgeen de regering omtrent de radio-vereenigingen deed. Er zal voorloopig maar één omroep zijn. Velen meenen, dat dit nooit anders moet worden. Want zoo las ik in het „Vrije Volk“, het orgaan van de sociaal democraten: er zijn christenen die nog spreken van antihese, en dus een eigen partij willen, maar die zoo doen stellen zich buiten de volksgemeenschap.

Dus één omroep, maar in een commissie zullen de verschillende groepen vertegenwoordigd vinden.

Alles mooi en wel, zou ik den minister willen toeroepen, maar er is toch een wet, die de positie der radio-vereenigingen regelt en haar rechten bepaalt?

Het antwoord zou misschien zijn: wij leven per noodwet.

Want het is, alsof er geen grondwet meer is en alsof alle wet op zij gezet wordt. Het is alles noodwet voor den tijd van overgang. Wie zucht hier niet: 'k wou, dat die maar overging.

Herhaalt de historie zich hier? Zij het dan ook met eenige verandering?

Het is met een geslacht, dat Gods oordeelen niet verstaat altijd weer gelijk. Als het oordeel is weggetrokken, als de storm van oorlog en revolutie eerst wat is uitgewoed en God de Heere tijd tot bezinning geeft, keert de oude hoogmoed terug. Men zal nu beter oppassen en van de aarde een soort paradijs maken. Nu zal alle onrecht verdwijnen. Nu staat het sociale vraagstuk voorop.

Zoo was het ook na den vorigen wereldoorlog.

Vooraf groot kabaal over den heerlijken cultuurvoortgang; toen een hoofdschudden: wat beteekent toch die cultuur, of liever nog: en dat alles na zooveel eeuwen christendom; daarna zette de humanist zich weer op den troon, en zei: en nu ga ik alles goed maken. Maar — men had in 1918 nog eerbied voor de wet.

Het was nog de rede, die goede wetten maken zou, en de wet, die het leven in orde zou brengen. Het rationalisme was nog niet dood.

Thans gaat het gelijken gang.

Wij mogen zeker wel zeggen dat de calvinist zich in de dagen van verzet niet onbetuigd heeft gelaten. Maar nu de vrede daar is gaat de humanist weer zijn troonzetel innemen en zegt: en nu alle strijd en oneenigheid weg. Nu alles één, ik zal mij ook verbeteren en christelijk worden. Het sociale vraagstuk voorop. Een paradijs wacht ons. Alleen de tijdgeest is irrationalistisch. Het nationaal-socialisme en facisme, booze vruchten dezer strooming, mogen terneergeworpen zijn, de tijdgeest bleef dezelfde.

Nu niet de rede, maar het leven. Nu niet de vastheid eener wet maar de noodwet, de improvisatie, het plotseling grijpen van wat noodig werd. De wet voor de concrete situatie of het oogenblik. Ook niet meer dat parlement, het woord, maar de daad. Hoewel er geen praat-ziekere menschen zijn dan die daadmenschen.

Gevoelt gij nu niet, wat ons volk allereerst in deze gevaarlijke dagen noodig heeft? Verdediging onzer constitutioneele vrijheden en rechten.

Waar Groen voor vocht, die zeide: de calvinistische reformatie is grondslag en waarborg dier vrijheden en rechten. Daar streefde Kuyper voor, die Groens these schitterend verdedigde in zijn bekende werk met dezen titel.

Misschien zegt men: maar kijk dan eens naar Engeland, waar, naar men zegt een geruischlooze revolutie plaats had en Labour den conservatief versloeg. In Engeland nu het socialisme. Hoe wordt het daar dan met de constitutie?

Alsof het Engelsche volk deze dingen zou verstaan, zooals dat hier op het continent het geval is.

Ik zeg: het is het Engelsche volk in dit alles te doen om handhaving van zijn constitutioneele rechten en vrijheden. Het doet dit op zijn eigen wijze. Het heeft een politiek genie, dat alle volken het mogen benijden.

Atlee heeft uitgesproken wat den Engelschman thans beweegt. Hij zei: Churchill is goed voor den oorlog, niet voor den vrede.

Het Engelsche volk is altijd vuurbang geweest voor een overwinnend leger en voor een generalissimus. Het zou er nooit aan denken Churchill maarschalk te maken.

Het wil oorlog voeren, als dat noodig is, en is zijn gegeraals dankbaar als de overwinning werd behaald. Maar na zulk een overwinning moet het leger weer weg. Wij willen, zoo zegt de Engelschman het dan, den hoed niet afnemen voor het ministerie van oorlog.

En het wil zijn constitutioneele vrijheden en rechten zuiver bewaren, al stelt het ook geen prijs op een geschreven grondwet.

En nu wordt aan de verandering thans het woord socialisme gegeven, omdat men in Engeland niet altijd bang is voor de woorden, die het continent gaarne bezigt. Men moet immers twee dingen doen: Rusland tot

vriend ho
op den be
er gebeur
Maar ve
Het is v
rikaansc
Het was i
laait der
waren nog
zei: zij z
mensch. 2
Engelsch
Wij mo
Hier op
al of niet
de vrucht
leerde Gr
Dat is v
van vande
En nu
onze kring
protestant
basis, was
hebben. A
was, wat
Nu is b
gevaarlijk
socialisme
wij niet m
telijk nat
ken stap i
Eendrac
dig, zeer
thans om
welke ge
En zoo
Ik neem
Het bla
En zou
zelfs daar
kern van
van het v
Maar d
weer, ha
hooren d
borg onze
Met ha

Ongehu

De Utre

Zijn wij
ring zijn.
derszins n
ongehoud
zal later k
Wij ku
tegen de v
— wij de
zwaar ge
loofde, of
Nogma
grootte ber
zijde van
man moge
zwaar ju
op in de
neemt na
in commiss
Als met
wil maken
gaan.
Wij hop
ring aan,
trekken; z
van het b
het bevoor
hun arbe
het Rijk. I
Volkom

AMSTE
Amsterda
leden der
Broeder
In die
ambtsdrag
Centrum,
Het vrie
dam heeft
telijken a
Gij wee
hebben b
krachten
boren en
uit hun v
Gij wee
dikanten
spraak n
Gij wee
eigenmac
agendum
plaatselij
dragers h
ten de K

REFORMATIE

GERECHTEN

vriend houden, en tevens zorgen, dat Duitschland weer op den been komt. Laten wij maar eens afwachten, wat er gebeurt.

Maar van een revolutie in Engeland is geen sprake. Het is weer, als Burke placht te zeggen, toen de Amerikaanse kolonisten tegen het moederland opstonden. Het was in de dagen van de Fransche wijsgeeren in het laatste der achttiende eeuw en Jefferson en Franklin waren nog al van dat wijsgeerig hondje gebeten. Burke zei: zij zeggen te strijden voor de rechten van den mensch. Zij bedoelen alleen maar de rechten van den Engelschman.

Wij mogen echter wel voorzichtig zijn. Hier op het continent van Europa gaat het nu om het al of niet behoud van de constitutionele goederen, die de vrucht zijn van de Calvinistische reformatie. Zoo leerde Groen het ons. Zoo verdedigde Kuyper het.

Dat is het voornaamste punt in onze politieke strijd van vandaag.

En nu is het toch waarlijk bedenkelijk, dat men in onze kringen allerwege roept om vereeniging van alle protestantsche christenen, zonder dat men eerst zorgt de basis, waarop wij moeten staan, goed onder de voeten te hebben. Alsof eenheid en niet gehoorzaamheid het eerste was, wat van ons gevraagd wordt.

Nu is het bedenkelijk, dat terwijl de revolutie in haar gevaarlijksten vorm, n.l. die van een water-en-melk-socialisme, van een zoetsappig humanisme tot ons komt, wij niet meer antirevolutionair mogen heeten, maar christelijk nationaal, naar mijn innige overtuiging een flinken stap terug, en niet op den goeden weg vooruit.

Eendracht van alle belijders van den Christus is noodig, zeer zeker. Maar wij moeten wel weten, waar het thans om gaat; wat allereerst aan de orde is. Tegen welke gevaren wij den strijd hebben aan te binden.

En zoo kom ik terug op de twee feiten van het begin. Ik neem dat van den kerkstrijd.

Het blaadje van de vrijgemaakte kerk verboden.

En zou het synodale deel zich daarin verheugen, of zelfs daartoe dringen? Dat zou beteekenen, dat wij de kern van onze politieke strijd, die voorop is vrijheid van het woord, niet meer zouden verstaan.

Maar des te meer moeten wij het woord van Groen weer, haast elken dag, zooals hij het ook deed, doen hooren: de Calvinistische reformatie grondslag en waarborg onzer constitutionele vrijheden.

Met hartelijke groete en heilbede uw toegenegen
MARNIX.

Ongehuwd naar Indië?

De Utrechtsche editie van Trouw schrijft het volgende:

Zijn wij wel ingelicht, dan zou het een eisch onzer regering zijn, dat zij, die spoedig als bestuursambtenaar of anderszins naar Indië zullen vertrekken, gedurende twee jaar ongehuwd zullen moeten blijven. De duur van deze periode zal later kunnen worden gewijzigd.

Wij kunnen dit bericht nauwelijks gelooven. Regelrecht tegen de wenschen van onze grootsten gouverneurs-generaal — wij denken aan J. P. Coen — zou men dus naar een zwaar gederogend Indië menschen zenden, die hun verloofde, of hun vrouw twee jaar moeten achterlaten!

Nogmaals — wij kunnen dit bericht niet gelooven. In het groote herstelwerk in Indië is de taak van de vrouw aan de zijde van haar man onzegbaar belangrijk. Zij maakt het den man mogelijk de last der verantwoordelijkheid — bijzonder zwaar juist nu! — gemakkelijker te dragen: zij vangt hem op in de goede schutse van het eigen gelukkige huis; zij neemt naast hem haar aandeel in het herstel door haar arbeid in commissie en clubs.

Als men verlovingen en jonge huwelijken grondig kapot wil maken, dan moet men verbieden, gehuwd naar Indië te gaan.

Wij hopen op snelle tegenspraak. Liever moedige de regering aan, dat de ambtenaren met hun vrouwen naar Indië trekken: zij geve — zoo noodig — steun voor de inrichting van het huis der jonggehuwen. Dit geld is goed besteed, het bevordert het geluk van jonge menschen, het stimuleert hun arbeid in Indië, het is een bijdrage tot de bloei van het Rijk. Het is dus een uitgave, die hoge renten waarborgt. Volkomen mee eens.

K. S.

AMSTERDAM. De geschorste Ambtsdragers in Amsterdam richtten zich met den volgende brief tot de leden der Kerk:

Broeders en Zusters,
In diepe bewogenheid komen ondergeteekenden, ambtsdragers in de Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Centrum, tot U.

Het vreeselijke is geschied: de Kerkeraad van Amsterdam heeft hen voor drie maanden geschorst in hun ambtelijke arbeid.

Gij weet allen, hoe de Synoden 1942/1943 met leergezag hebben bekleed de uitspraak „dat het zaad des verbonds krachtens de belofte Gods te houden is voor wedergeboren en in Christus geheiligd, totdat hij het opwassen uit hun wandel of leer het tegendeel blijkt.“

Gij weet allen, hoe de Synoden kandidaten waren, predikanten en ouderlingen laten schorsen, welke deze uitspraak niet kunnen aanvaarden.

Gij weet allen, hoe de Synoden haar zittingsduur eigenmachtig hebben verlengd, nieuwe punten aan haar agendum hebben toegevoegd, met voorbijgang van de plaatselijke Kerk tientallen predikanten en andere ambtsdragers hebben geschorst en afgezet en zoo op vele punten de Kerken-ordening met voeten hebben getreden.

Gij weet, hoe zij, alle pogingen om haar besluiten in den kerkelijken weg vernietigd te krijgen, eerst hebben afgewezen en daarna in feite onmogelijk gemaakt.

Zoo hebben zij een leer ingevoerd, welke ingaat tegen de Heilige Schrift en onze Gereformeerde belijdenis.

Zoo zijn zij gaan heerschen over de kudde, waarvan Christus de Herder tevens de Heer is.

Candidaten worden geweerd, predikanten en ouderlingen uitgestooten, de tucht wordt misbruikt, de sacramentsbediening ontkracht en de bediening des Woords gebonden aan menselijke vonden.

Elke Gereformeerde Kerkeraad, elk Gereformeerde kerklid wordt gedrongen tot een positiekeuze: vóór of tegen Gods Woord en dat alleen — voor of tegen Christus!

De Kerkeraad van Amsterdam besloot op Vrijdag 22 Juli j.l. om die positiekeuze te ontvluchten. Hij besloot om „zelf in de in het geding zijnde kwestie geen beslissing te nemen“ maar om den — opgebroken — weg der revisie op te gaan.

Ondergeteekenden legden daarop een korte verklaring af, dat zij de kerkrechtelijke en dogmatische besluiten der Synode verwerpen.

Gevraagd om een breedvoerige verklaring van gevoelen, hebben zij geweigerd die te geven. Hoe dikwijls reeds hadden zij hun standpunt in de vergaderingen van den Kerkeraad zowel als van de „Commissie voor zwaarigheden“ uiteengezet!

Waarom het aantal bezwaarschriften in dit stadium nog met een te vermeerderen? Het standpunt der bezwaarden inzake de binding aan de leeruitspraken alsmede inzake Kerkrecht en ambtelijke censuur is genoegzaam bekend.

Maandag 30 Juli nam de Kerkeraad van Centrum in samenwerking met dien van Zuid (binnen Synodaal verband) — met 33 stemmen tegen — het besluit om ondergeteekenden op grond van artikel 80 voor den tijd van drie maanden te schorsen!

Waarom vond deze schorsing plaats?

Uw ambtsdragers werden geschorst, o ja officieel als „scheurmakers“, doch in den grond der zaak omdat zij weigeren te leeren, dat de Doop verzegelt de inwendige genade der wedergeboorte als een aanwezig goed.

Zij werden geschorst, omdat zij vasthouden aan de Gereformeerde belijdenis, dat de Doop teken en zegel is alleen van de beloften Gods (Heidelbergsche Catechismus vraag en antw. 66).

Zij werden dus geschorst, omdat zij „elke binding aan de confessionele uitspraak der Synode 1942/1943 weigeren en afwijzen.“

Zij werden voorts geschorst, omdat zij handhaven het beginsel van art. 31 der Kerken-ordening, dat zegt:

„Hetgeen met de meeste stemmen goedgevonden is, zal voor vast en bondig gehouden worden. TEN-ZIJ dat het bewezen worde te strijden tegen het Woord Gods of tegen de Kerken-ordening.“

Zij werden geschorst, omdat zij op grond van dit artikel „de door de Synode of andere instanties in dezen geschorste of afgezette ambtsdragers in volle rechten blijven erkennen.“

Zij werden geschorst, omdat zij over dit alles niet wenschen te zwijgen.

Als „scheurmakers“ werden zij gebrandmerkt, omdat zij „zowel de dogmatische als de kerkrechtelijke besluiten niet alleen ambtelijk, maar ook particulier in woord en daad zullen bestrijden.“

Zij werden dus geschorst, omdat zij trouw bleven aan hun belofte bij de bevestiging in het ambt, de belofte om „alle tyrannie te weren en tegen elke vreemde leer te strijden.“

In gehoorzaamheid aan God, in trouw aan hun eed, mogen en kunnen zij niet zwijgen. Want het verkeerde moet worden bestreden.

En daarom, Broeders en Zusters, zijn zij ook na biddend overleg er van overtuigd, dat zij niet mogen berusten in hun schorsing.

Christus zelf heeft hen door middel van U, Zijn Gemeente, geroepen tot het ambt. Christus heeft hen, waar zij trouw bleven aan Zijn Woord en stredden tegen alle tyrannie en elke vreemde leer, niet ontslagen uit Zijn dienst.

Zij zullen dan ook op bevel van den Christus voortgaan met de uitoefening van hun ambtswerk, vrij van de onschriftuurlijke besluiten van Synode en Kerkeraad.

Dus weten van heden af onderstaande broeders zich te zijn de Kerkeraad van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam (vrijgemaakt naar art. 31 DKO).

De Kerkeraad roept U op te blijven staan onder zijn toezicht, op den ouden grondslag: Gods Woord, de drie Formulieren van Eenigheid en de Dordtsche Kerken-ordening.

Gij kunt dat doen door onderstaande strook ingevuld te zenden aan den scriba br. B. van 't Riet, Talmastraat 31.

Wij vragen niet om Uw sympathie. God zelf zal er zich doen vrijmaken of wederkeren zooveel als Hij er noodig acht om de reformatie van de Kerk door te voeren.

Maar wij vragen U wel U voor Gods aangezicht er ernstig rekenschap van te geven of U er mede kunt en moogt instemmen, dat in de Kerk de gewetens worden gebonden aan een bovenschiftuurlijk leer en dat in de Kerk getrouwe ambtsdragers worden geweerd uit hun ambt.

De Koning der Kerk geve U een wijs hart en een gehoorzamen geest, opdat gij moogt wandelen als kinderen des lichts, beproevende wat den Heere welbehagelijk zij.

Voorts roept de Kerkeraad U op tot de Kerkdiensten, welke D.V. Zondag 5 Augustus worden gehouden in de Zedingskapel, Keizergracht 676.

Daar wil Christus, Die Zijn Kerk kocht met Zijn bloed, Zijn gemeente vergaderen door Zijn Woord en Geest. Daar wil Hij U als Koning regeeren ook door onze zwakke kracht.

Daar wil Hij doen voortzetten het werk der barmhartigheid, der Diaconie.

Broeders en Zusters, wij zijn bedroefd maar ook verblijd.

Bedroefd om de breuk, die de meerderheid van Synode

en Kerkeraad sloegen.

Maar ook verblijd: Christus zet Zijn werk in Zijn Kerk voort.

De toekomst is duister. Maar wij gaan getroost verder. Hij zal het maken! Hij gaat ons voor!

De Kerkeraad van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam-C.

B. VAN 't RIET, Talmastraat 31, Ouderling.

J. OTTERSBERG, Bernissestraat 61, Ouderling.

J. C. MELIER, Borneostraat 25, Ouderling.

W. BEUDEKER, Kribbestraat 37, Diaken.

De President van de Arrond. Rechtbank te Leeuwarden heeft uitspraak gedaan in de Kerkkwestie te Harlingen.

Sinds het besluit tot vrijmaking is genomen, heeft de vrijgemaakte Kerk het Kerkgebouw tot haar beschikking gehad, terwijl het Rusthuis bij de andere groep in beheer was.

Door Mr. Haan te Sneek werd namens de Synodalen geëischt, ook het Kerkgebouw tot hun beschikking te laten.

Op grond van de autonomie der plaatselijke Kerk en omdat het besluit met meerderheid van stemmen door den Kerkeraad is genomen, heeft de president dezen eisch afgewezen, waardoor de vrijgemaakte Kerk in bezit is gebleven van Kerkgebouw en Rusthuis.

DEN HAAG. De kerkeraad der Geref. Kerk (West-) Synodaal, heeft in een rondschrijven aan alle mannen-vereëningen, welke onder kerkelijk toezicht staan, laten weten, dat er op de mannenvereëningen geen besprekingen of besluiten mogen plaats hebben, die in strijd zijn met de uitspraken der laatst gehouden Generale Synodes. Hierbij wordt dus ook aan de mannen-vereëningen het vrije woord ontnomen en heeft men ook daar bindend verklaard de leeruitspraken door de Synode aan de kerken opgelegd.

DEN HAAG. Wij lezen in de Haagsche Kerkbode: „Saneering“. „Synodale“ menschen worden soms erg boos, als er van onze zijde de aandacht op gevestigd wordt, dat er in de Geref. Kerken een streven naar „saneering“ openbaar komt; saneering n.l. van de bezwaarden, wier stem op de „meerdere vergaderingen“ alleen maar mag doorklinken in eventuele bezwaarschriften, welke zij „in den kerkelijken weg“ hebben in te zenden. Overigens moeten die bezwaarden zwijgen, zwijgen... Hoewel ze leden in volle rechten zijn, worden hun toch allerlei rechten ontnomen, omdat ze „bezwaard“ zijn. Tot die rechten behoort ook de mogelijkheid, afgevaardigd te worden naar de „meerdere vergaderingen“.

Wetend, dat op de Mei-vergadering van de Classis 's-Gravenhage der „synodale“ Geref. Kerken de stemming voor afgevaardigden naar de Part. Synode pleegt plaats te vinden, was ik de laatste maanden benieuwd, in 't Kort Verslag te lezen, hoe deze in dit jaar verlopen is. In 't bijzonder dacht ik daarbij aan Ds J. G. Feenstra, die meermalen als secundus werd gekozen, en verleden jaar zelfs als primus ter Part. Synode mocht gaan, wonder-boven-wonder. Men had hem toen juist (ik meen op de Febr. verg.) het recht ontnomen, in de Dogmatiek te examineeren (dit te samen met Ds F. de Vries); in Mei koos dezelfde classis hem tot primus (in herstemming met Ds Mr. W. S. de Vries); in Sept. (als ik me goed herinner) ontnam men hem het recht, visitator te wezen en te voren ontnam men hem het Secundus Curator zijn van onze Theol. Hoogeschool en benoemde toen Ds Kuiper van Sassenheim.

Nu, de Classis 's-Gravenhage heeft in deze verkiezing dit streven naar saneering weer duidelijk laten blijken. Dezelfde predikanten, die uit de ruim veertig dienaren der Classis gewoonlijk gedeputeerd werden, genoten ook nu weer de voorkeur, t.w. Dr J. Hoek, Ds W. S. Pontier en Ds Mr. W. S. de Vries. Als hun secundi werden aangewezen drie onverachte verdieders van de Synodale besluiten: Dr A. de Bondt, Ds L. Oranje en Ds W. A. Wiersinga. Ds Feenstra was dus ditmaal geen verkorene. Een prettig gevoel moet mijn collega wel hebben, nu hij in 't Kerkelijk leven praktisch geen rechten meer heeft, men hem althans in de uitoefening van die rechten passeert (examinator — visitator — deputaat-Synode...). Ja, hij mag nog een gravamen indienen bij de Generale Synode — verder zwijgen, zwijgen...

VALTHERMOND. Op de kerkeraadsvergadering van Donderdagsavond 2 Aug. is de scheiding definitief gekomen. Ds T. de Haan met de meerderheid van den kerkeraad maakte zich vrij. Aan de „Synodale“ groep werd het medegebruik van het kerkgebouw in onderling overleg afgestaan. Het grootste gedeelte van de gemeente gaat met ds de Haan mee.

Vrijgemaakte Geref. Kerken. Beroepen in Ten Postcand. A. W. Boxman te Zwolle.

Na een verklaring bij zijn kerkeraad te hebben ingediend, heeft ds J. F. van Hulstijn te Slikkerveer zich aangesloten bij de Vrijgem. Geref. Kerken.

De Vrijmaking is dan ook voor een kleine groep in Middelburg een feit geworden. Zondag 5 Augustus kwamen vrijgemaakte Gereformeerden samen in de Engelsche Kerk. De eerste bijeenkomst, waarin de heer B. van Riet, Theologisch student te Goes voorging, werd bezocht door 80 kerkgangers en de tweede dienst door 76.

Zoo spoedig mogelijk zal worden overgegaan tot institueering. Middelburg is de tweede vrijgemaakte gemeente op Walcheren en de vijfde in Zeeland. Vrijgemaakt zijn thans: Vrouwenpolder, Axel, Spui, Hoek en Middelburg.

VELP. Voor een groep van 120 personen sprak alhier ds H. Vogel van Enschede over: „Wat iedere Gereformeerde weten moet“.

— Zondag 5 Augustus werd hier de kerk geïnstituëerd. De ambten werden ingesteld. Beide diensten werden geleid door ds Mulder van Hattem. 's Morgens sprak ds Mulder over Jer. 1:4-8 en 's avonds over 1 Sam. 4:10-11. Ongeveer 30 Kerkgangers.

Te Winsum-Obergum heeft zich een groep vrijge-